

ДЕВІАЦІЇ МЕТАФОРИЧНИХ СЦЕНАРІЇВ У ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ІРВІНА ЯЛОМА

DEVIATIONS FROM DEFAULT METAPHORIC SCENARIOS IN PSYCHOTHERAPEUTIC DISCOURSE BY IRVIN YALOM

Дойчик О.Я.,

orcid.org/0000-0002-7921-1868

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Шкорута І.І.,

orcid.org/0009-0004-3958-6851

аспірантка кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

У статті досліджуються лінгвокогнітивні параметри психотерапевтичного дискурсу сучасного американського психотерапевта і письменника Ірвіна Ялома у світлі теорії концептуальної метафори. Метою розвідки є виокремлення й аналіз метафоричних сценаріїв, котрі становлять діапазон концептуальної метафори з цільовим доменом PSYCHOTHERAPY. З'ясовано, що ці сценарії розгортаються у психотерапевтичному дискурсі і типово, і з девіаціями від їхнього типового варіанту. Методологічне підґрунтя дослідження становить методика аналізу метафоричних сценаріїв. Матеріалом для розвідки обрано психотерапевтичні романи Ірвіна Ялома *When Nietzsche Wept* (1992), *The Schopenhauer Cure* (2005) та збірки психотерапевтичних оповідок *Momma and the Meaning of Life* (1999), *Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death* (2008).

Психотерапевтичний дискурс Ірвіна Ялома поєднує ознаки і наукового дискурсу психотерапії, і художнього дискурсу. Навчальна мета автора накладає відбиток на його наратив та на висвітлення дискурсивно значущих фокальних точок метафоричних сценаріїв, котрі об'єктивують у текстах романів концепт PSYCHOTHERAPY. У розвідці розглянуто дискурсивні маніфестації таких метафоричних сценаріїв, що об'єктивують домен цілі: PSYCHOTHERAPY IS LEARNING, PSYCHOTHERAPY IS HEALING, з'ясовано особливості їхнього типового розгортання та розгортання з відхиленнями від типового варіанту у психотерапевтичному дискурсі письменника. Метафоричні сценарії висвітлюють певні концептуальні ознаки домену цілі, тим самим звертаючи увагу читача на ключові ознаки процесу терапії як взаємодії між терапевтом і пацієнтом/пацієнтками. Описано аспекти, які висвітлюються девіантними версіями цих сценаріїв. З'ясовано, що девіації обох метафоричних сценаріїв висвітлюють роль і вплив психотерапевтичної практики на самого терапевта.

Ключові слова: концептуальна метафора, домен, діапазон метафори, типовий метафоричний сценарій, девіації метафоричного сценарію, психотерапевтичний дискурс.

The article focuses on investigating psychotherapeutic discourse in view of cognitive linguistic approach. The objective of the present research is to reveal and describe the metaphor scenarios that constitute the range of the conceptual metaphor with the target domain PSYCHOTHERAPY, objectified in the psychotherapeutic discourse. The study is based on the novels *When Nietzsche Wept* (1992), *The Schopenhauer Cure* (2005) and the collections of psychotherapeutic tales *Momma and the Meaning of Life* (1999), *Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death* (2008) by a contemporary American existential psychiatrist, professor of psychiatry Irvin Yalom, the author of psychotherapeutic fiction and nonfiction. The psychotherapeutic discourse under study is viewed as a specific type of discourse that combines the properties of scientific discourse of individual and group psychotherapy and fiction. The methodology of the practical analysis is based on the Conceptual Metaphor Theory. Specifically, applying the theory of metaphor scenarios, we analyze metaphor scenarios that structure the particular source domains in their discourse manifestations. The research paper discusses the following metaphor scenarios, objectifying the target domain (i.e., the process of group and individual psychotherapy) in the psychotherapeutic discourse: PSYCHOTHERAPY IS LEARNING, PSYCHOTHERAPY IS HEALING. The study reveals that the psychotherapeutic discourse under study is characterized by the use of both the default versions of the metaphor scenarios, and the deviations of their default versions, each revealing essential focal points for conceptualizing the process of psychotherapy practice. The typical versions of the scenarios focus mainly on the traditional understanding of the therapy process, with patient being in the centre of attention. The intentions of the author to make teaching novels and tales place therapist in the focus of attention. The deviations from the default versions of the scenarios reveal the focal points for the therapist-perspective of the therapy practice.

Key words: conceptual metaphor, domain, the range of metaphor, default metaphor scenario, deviation from the default scenario, psychotherapeutic discourse.

Постановка проблеми. Мовознавча розвідка, присвячена дослідженню лінгвокогнітивних параметрів психотерапевтичного дискурсу

сучасного американського психолога, психотерапевта і письменника Ірвіна Ялома є **актуальною**, оскільки феномен і дискурс психотерапії все

частіше потрапляє у фокус зацікавлення в українській і закордонній лінгвістиці (див., наприклад: [5; 16–18]).

Матеріалом для розвідки обрано психотерапевтичні романи Ірвіна Ялома *When Nietzsche Wept* (1992), *The Schopenhauer Cure* (2005) та збірки психотерапевтичних оповідок *Momma and the Meaning of Life* (1999), *Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death* (2008).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологія дослідження базується на теорії концептуальної метафори, положення якої були окреслені ще в 1980 році у фундаментальній праці Джорджа Лакоффа і Марка Джонсона *Metaphors We Live By*, й надалі слугують постійним джерелом сучасних вітчизняних і закордонних лінгвокогнітивних розвідок, присвячених аналізу тексту і дискурсу [1–4; 6; 8–11; 13–15; 19].

Концептуальна метафора зіставляє різні сфери досвіду і знання про них таким чином, що певна ситуація когнітивно і комунікативно представлена в термінах іншого тематичного поля [13, с. 7], при цьому «менш чітко визначені (абстрактні) явища частково осмислюються в термінах більш чітко визначених (та, зазвичай, більш конкретних) понять, які базуються на досвіді» [12, с. 109]. Ці метафори описуються як *структурні* у працях Джорджа Лакоффа і Марка Джонсона, тобто як такі, що дозволяють не просто представити концепт, але й пропонують відповідні способи висвітлити (highlight) певні його елементи й приховати (hide) інші [12, с. 49]. Теорія концептуальної метафори оперує термінами *цільовий домен/домен цілі* і *домен джерела*. Концептуальні домени мисляться як ментальні репрезентації, тобто частини нашого фонового досвіду щодо певного явища, які включають елементи, зв'язки, інференційні патерни щодо цього явища, тощо. Тобто, домени є когерентним набором знань та досвіду щодо певного тематичного поля, що, зазвичай, організовані навколо певного прототипового (центрального) концепту. Фізичний досвід, зазвичай, є основою осмислення більш абстрактних доменів [15, с. 5–6; 10, с. 4; 13, с. 7–17; 12]. Цільовий домен може асоціюватися з певним набором доменів джерела, який Золтан Кьовечеш називає *діапазоном цільового домену / діапазоном метафори* (the range of the target / the range of metaphor) [11, с. 122–123]. Андреас Мусолфф описує явище, коли певний концепт метафорично об'єктивується кількома доменами джерела, терміном *мультиджерельний концепт* (multiple source concepts) [13, с. 50].

Досліджуючи особливості кореляції конвенційності й креативності при використанні мета-

фор на матеріалі дискурсів різних жанрів, Елена Семіно зазначає, що поняття концептуального домену не завжди є достатнім і вичерпним для опису феномену метафори. Деякі дослідники пропонують звертатися до опису метафор у термінах таких ментальних репрезентацій, як сцени (напр., праці Джозефа Грейді) чи сценарії (праці Андреаса Мусолффа), які є менш складними репрезентаціями, ніж домен, але пропонують багатший контент [15, с. 8]. У нашій розвідці звертаємося до поняття *метафоричного сценарію* (metaphor scenario), вслід за Андреасом Мусолффом, котрий застосовує цей термін, аналізуючи метафори у політичному дискурсі, і визначає його як мінінаратив або сценарій, який організовує домен джерела в дискурсі і забезпечує фокальні точки (focal points) для концептуалізації домену цілі [14, с. 23]. На думку вченого, поява метафоричних сценаріїв у систематичному вжитку дозволяє читачам інтерпретувати тематичне поле домену цілі у термінах певного нарративу (мінінаративу) [13, с. 22–23]. Елена Семіно, у свою чергу, співвідносить термін *метафоричний сценарій* з «ментальними репрезентаціями конкретних ситуацій та сукупності обставин, дій, учасників, цілей, тощо, які з ними асоціюються» [15, с. 8]. У контексті такого підходу, сфера джерела розгортається як концептуальна структура (сценарій), котра базується на дискурсі і може включати оцінні, культурні, історичні, творчо переосмислені, тощо елементи, важливі для дискурсивного контексту. У цьому розумінні, сценарій є менш схематичним підтипом фрейму, оскільки він включає специфічні нарративні й оцінні елементи, необхідність яких визначається їхньою дискурсивною успішністю, тобто сценарій – це конкретний набір уявлень щодо прототипних елементів концепту, таких як учасники, «драматичні» варіанти історій, типові наслідки, оцінка, тощо, який переважає в певному дискурсі [13, с. 30–33]. Таким чином, у руслі запропонованого підходу концептуальна метафора мислиться як така, що базується на домені, але проявляється у вигляді сценарію, який висвітлює певні фокальні точки сфери цілі у конкретній дискурсивній ситуації. Тобто, домен розглядається як простір, на зразок семантичного поля, навколо прототипного концепту, якому властиве «затухання-відновлення» в часі, тоді як сценарій стосується конкретного дискурсивного соціо-прагматичного розгортання концепту [13, с. 50].

Однією з характеристик сценаріїв є ефект кореляції *фігура-тло* (figure-background effect), який виникає у випадку, коли *типова версія сценарію* (default version) відкидається, модифікується, або їй протиставляється протилежна звичній оцінка

чи точка зору, і типовий нарратив слугує *тлом* для *девіації сценарію* (deviation from the default scenario) [13, с. 34, 57]. Типовий сценарій є свого роду платформною для вторинної метафоризації (a second-order metaphorization), і в цьому проявляється когнітивний потенціал сценарної структури. Часто відхилення на тлі типового сценарію (тобто, *фігури*) є короткотривалими (актуальними тільки в певному контексті), тоді як типовий сценарій (*тло*) слугує постійно доступним «резервуаром» оцінно-нарративного матеріалу, який за потреби можна активувати [13, с. 49]. Концепт-джерело типово формує невеликий набір сценаріїв, які програються знову і знову, тоді як інші елементи домену джерела ніколи не згадуються [13, с. 38]. Згідно з класичною теорією концептуальної метафори, конвенційні метафори розуміються автоматично, оскільки базуються на втіленому досвіді. При цьому, некритичне (тобто «як належне») сприйняття метафори реципієнтами вважається сприятливим для її поширення. Однак Андреас Мусолфф доводить, що чим більше метафора переосмислюється, критикується, творчо обігрується у контексті, тим більш значущою вона стає в публічному вжитку, і залишається «живою» [13, с. 41].

Постановка завдання. *Метою* статті є виокремлення і аналіз метафоричних сценаріїв, якими об'єктивується діапазон сфери джерела концептуальної метафори з цільовим доменом PSYCHOTHERAPY у психотерапевтичному дискурсі Ірвіна Ялома; зокрема, тих сценаріїв, котрі розгортаються у дискурсі з девіаціями від їхнього типового варіанту.

Психотерапевтичний дискурс Ірвіна Ялома, спершу планований автором як навчальні історії (teaching tales) і зорієнтований на студентів-психотерапевтів, з часом розвинувся в художній дискурс, який ґрунтується на «добре замаскованих історіях пацієнтів» [7, с. 303–304], тож поєднує ознаки і наукового дискурсу психотерапії, і художнього дискурсу.

Важливо зазначити, що первинно навчальна мета автора накладає відбиток на його нарратив, і в фокусі уваги більшою мірою знаходиться терапевт, аніж пацієнт, що має вплив і на висвітлення дискурсивно значущих фокальних точок метафоричних сценаріїв, котрі об'єктивують у текстах романів концепт PSYCHOTHERAPY. Тому типові варіанти метафоричних сценаріїв, котрі, зазвичай, об'єктивують процес терапії як дію, спрямовану і сфокусовану на допомогу і лікування пацієнта, зазнають девіацій у дискурсі Ірвіна Ялома, оскільки зміщуються в бік терапевта.

Виклад основного матеріалу. У практичній частині розглянемо дискурсивні маніфестації таких метафоричних сценаріїв: PSYCHOTHERAPY IS LEARNING, PSYCHOTHERAPY IS HEALING.

PSYCHOTHERAPY IS LEARNING

Метафоричний сценарій навчання, за яким досить часто розгортаються сеанси групової й індивідуальної психотерапії у дискурсі Ірвіна Ялома, відносимо до типових, оскільки виходячи з цілей і призначення терапевта і терапії загалом, кінцевою метою завжди є навчити пацієнта давати раду власним емоціям, думкам та почуттям, засвоїти поведінкові навички та навички міжособистісного спілкування, перенести набуті знання у простір свого життя. У цьому контексті, терапевт – це той, хто навчає, віддає, дарує (1), а пацієнт – це учень, домашнім завданням якого є осмислити досвід, отриманий на сеансах (2). Традиційно, практичне навчання психотерапевтів базується на сеансах їхніх наставників, і метафорично терапевтичні історії хвороби представлено як навчальний матеріал (3):

Julius—well, look at him: he never stops giving. And, as I'm sure you've all figured out, he's been giving us a final gift of love: he's teaching us how to die [22, с. 311];

“That's your homework assignment, Philip. I want you to meditate on the gifts you were given today.” [22, с. 192];

Howard was a wonderful teaching case, and every year Mary interviewed him in front of medical students as part of their basic psychiatry course [20, с. 142].

У нашій розвідці зосередимося на девіаціях цього сценарію, враховуючи специфіку дискурсу автора як навчальної прози (teaching tale, teaching novel), адресованої, передусім, студентам-психотерапевтам.

Розглянемо такі уривки:

Today I understood that the best teacher is one who learns from his student. [23, с. 231];

Alice taught me a great deal, especially about stressful stages during the second half of life [21, с. 38];

Keeping in mind the lesson I learned from Patrick (discussed earlier in this chapter), that ideas lose their effectiveness in the absence of an intimate trusting connection [21, с. 253];

Most of all I am indebted to my primary teachers: my patients, who must remain unnamed (but they know who they are) [21, с. viii];

<...> to learn from patients—that aspect of my higher education came much later. <...> “Listen to your patients, let them teach you. To grow wise

you must remain a student. ” <...> *He meant quite literally that we should allow our patients to teach us* [20, с. 14–15];

“You and your patients both win,” he would say, “if you let them teach you enough about their lives and interests <...> By allowing a patient to teach him, Dr. Whitehorn related to the person, rather than to the pathology, of that patient [21, с. 169];

My personal experience and clinical work have taught me that anxiety about dying waxes and wanes throughout the life cycle [21, с. 3];

I worked for many years with patients facing imminent death from terminal illness. Many of them grew wise through their ordeal, served as my teachers, and had a lasting influence on my life and work [21, с. 165];

She became my courtesan of death: she introduced me to it, taught me how to think about it, even to befriend it [20, с. 19–20];

“No, no, Irv,” she broke in, <...> I want my story to be told. There’s too much that therapists don’t know about treating the bereaved. I want you to tell other therapists not only what I’ve learned but what you’ve learned” [20, с. 140].

Зміщення акценту в бік терапевта висвітлює такі фокальні точки розгортання сценарію у досліджуваних романах і оповіданнях (Мал. 1):

Як видно з вибірки та малюнку, дев’яцять розгортання сценарію висвітлюють такі аспекти терапії, як ‘навчання самого терапевта в процесі власної терапевтичної практики’, ‘набуття знань і досвіду від власних пацієнтів’. Терапевт виконує роль учня, а пацієнти – роль вчителя (4–6). Процес навчання триває доти, доки триває і психотерапевтична практика лікаря (10–11). Автор називає пацієнтів своїми «найголовнішими вчителями» (7) і зазначає, що «потрібно дозволяти пацієнтам навчати тебе», щоб «набратися мудрості» (8–9), бачити

в них, насамперед, особистість, а не їхню патологію (9). Зокрема, значну увагу в психотерапевтичному дискурсі Ірвіна Ялома приділено тому, як невиліковно хворі пацієнти вчать терапевта правильно ставитися до наближення смерті. Смерть і страх смерті є ключовими екзистенційними концептами творчості письменника, тому дуже часто метафоричний сценарій навчання розгортається саме в цьому напрямку (10–12).

У кожному своєму творі Ірвін Ялом акцентує увагу, чому саме ті чи інші ситуації з пацієнтами навчили його як терапевта і розповідає ці історії, часто з ініціативи самих пацієнтів, з метою передати ці знання власним студентам-терапевтам (13).

PSYCHOTHERAPY IS HEALING

Розглянемо такі уривки:

<...> *to unmask himself to his primary audience, to that select group for whom he had been healer, doctor, priest, and shaman* [22, с. 93];

“Very scary sometimes. I wanted you to be the Oz Wizard” [20, с. 145];

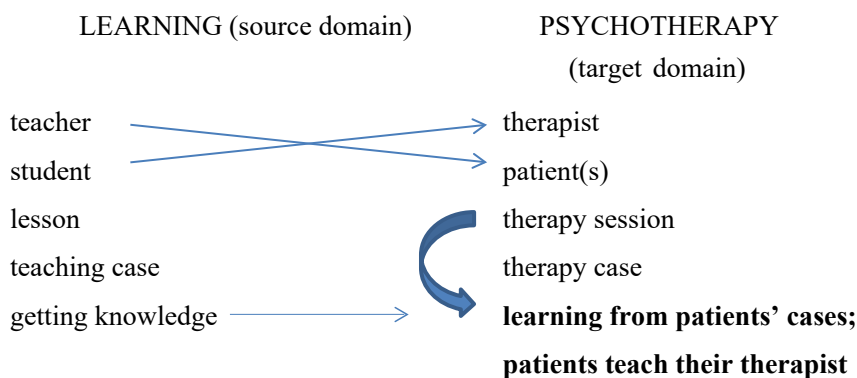
He was certain that something positive could come of this – if only he could keep them both in the group and could bear the pain of opening up old wounds [22, с. 245];

“You’ve listened well,” Nietzsche replied. <...> “Bitter medicine, Doctor.” [23, с. 268–269];

the group’s healing ambience. In one article he likened it to dermatological treatments of severe skin lesions in which the patient was immersed into soothing oatmeal baths [22, с. 93];

“Maybe it ain’t mah place to say, Doctah, but Ah think you’re like me – you miss your momma, too. Doctahs need mommas, too” [20, с. 80];

Or consider Jung’s view that only the wounded doctor can truly heal. Jung took it so far as to suggest that the ideal condition obtains when the patient brings the perfect salve for the therapist’s lesion [23, с. 289];

Мал. 1. Схематичне розгортання метафоричного сценарію
PSYCHOTHERAPY IS LEARNING

*Or consider how often it happens that therapists begin a therapy session with a **heavy heart, with anxiety** <...> And often have finished a therapy session **feeling much better**. <...> Perhaps I received help as a byproduct of altruistic behavior – i.e., **being helped through the act of helping others** [23, c. 289];*

*One of the major side benefits of leading a group <...> is that a potent therapy group often **heals the therapist as well as the patients** [22, c. 93];*

*“I’m not concerned about risk. I believe in **the healing value of talking** [23, c. 131];*

*“To **chimneysweep?**” “Yes, to reveal everything to me. I’m convinced **there’s something healing in unburdening** [23, c. 140];*

*What about the nature of the **healing relationship?** [23, c. 294];*

*For a century, psychotherapy clinicians and teachers have realized that it is not primarily theory or ideas, **but the relationship that heals** [21, c. 204];*

*Julius gave up trying to be precise and for the past few years accepted the folksy explanation of simply **dipping into the healing waters of the group** [22, c. 93];*

*Thank God for his one method of stilling his terror: <...> **The extraordinarily intense life being lived in this group was very good medicine for him** [22, c. 209];*

*“Precisely,” said Philip, “and, as I’ve heard Julius say, **therapy begins when blame ends and responsibility emerges.**” [22, c. 307];*

*“**Engagement,**” she said at once. “You were always there” [20, c. 143] <...> “**engagement**” – the key concept in my psychotherapy [20, c. 146].*

Сценарій зцілення, на перший погляд, також є типовим для осмислення процесу терапії, оскільки метою кожної терапії є зцілення пацієнта, а терапевта уявляють всезнаючим цілителем, лікарем, священником, навіть чарівником і шаманом (14–15). Процес терапії, найчастіше, метафорично

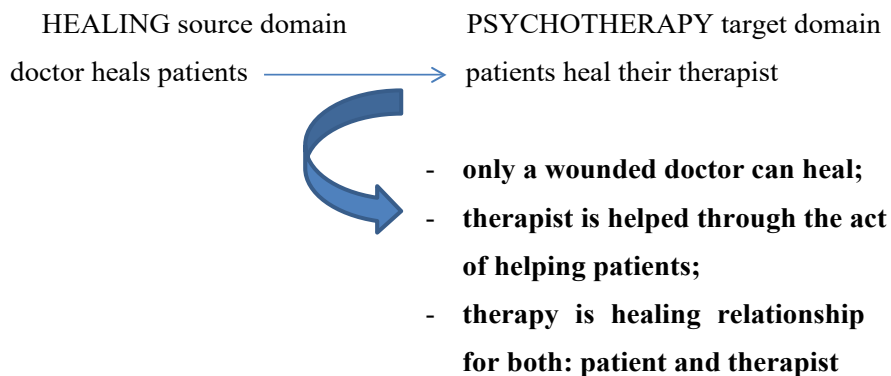
представлений як болючий процес розкриття старих ран (16), а терапія – як гірка пілюля, яка, зрештою, подіяла (17). Цілюща атмосфера терапевтичної групи порівнюється з заспокійливою вівсяною ванною для важких шкірних ран (18).

Однак, авторське трактування ідеї зцілення визначає напрям девіацій такого сценарію у психотерапевтичному дискурсі Ірвіна Ялома. Ключова ідея автора, яка мотивує концептуалізацію процесу терапії як лікування, полягає в тому, що лікарю також потрібна допомога, не менше, аніж пацієнту. Ця думка втілена, наприклад, у коментарі однієї з пацієток лікарняної групи: «лікарі теж потребують мами» (19).

Метафоричний сценарій зцілення розгортається, в основному, не навколо пацієнта, а навколо терапевта, висвітлюючи такі важливі аспекти процесу терапії: **‘тільки зраний лікар може зцілити’** (20), **‘допомогу у власному зціленні терапевт отримує не від іншого лікаря, а саме від своїх пацієнтів’**, **‘допомагаючи іншим лікар допомагає і собі’** (21–22) (Мал. 2).

У романі *When Nietzsche Wept*, автор найповніше розкриває цю думку, оскільки нарратив ведеться і від імені лікаря (доктора Бойера), і пацієнта (професора Ніцше), які постійно міняються ролями: лікар виявляє для себе, що сеанси «лікування розмовою» (23) і «прочищення димарів» (24) з Фрідріхом Ніцше допомагають і йому самому дати раду своїй одержимості й іншим психологічним проблемам. І зрештою, у процесі такої співпраці обоє, і пацієнт, і терапевт, зцілюються.

Як ілюстрацію цієї ідеї зцілення, у післямові до роману автор розповідає історію про двох лікарів (запозичену з роману Германа Гессе «Гра в бісер»), які працювали за різними методами: один давав мудрі поради, а інший уважно вислуховував. Одного разу молодший захворів на душевну хворобу і впав у відчай. Він вирушив

Мал. 2. Схематичне розгортання метафоричного сценарію PSYCHOTHERAPY IS HEALING

на пошуки старшого, зустрівши його посередині шляху, бо виявилось, що старший теж ішов до нього по допомогу. У результаті, обоє лікарів змінилися, бо кожному допомогло саме те, що міг запропонувати інший. На думку письменника, ця історія ілюструє саму суть цілющих стосунків: коли обидві сторони приймають допомогу одне від одного (*The Story of Two Healers*, [23, с. 287]).

Автор часто характеризує відносини між пацієнтом і терапевтом, або між терапевтом і групою як «цілющі» (25–26). Терапевтичні сеанси порівнюються з цілющими водами для лікаря, в яких він очищається і від власних проблем також (27), як медичні засоби, бальзам для зцілення ран терапевта (20, 28). Цілющі відносини – це такі, що базуються на взаємовідповідальності (29), взаємоповазі, взаємозалученні (30), де обидві сторони є рівноцінними.

Висновки. Аналіз метафоричних сценаріїв PSYCHOTHERAPY IS LEARNING і PSYCHOTHERAPY IS HEALING, котрі становлять діапазон концептуальної метафори з цільовим доменом PSYCHOTHERAPY, на матеріалі психотерапевтичних романів Ірвіна Ялома

When Nietzsche Wept (1992), *The Schopenhauer Cure* (2005) та збірок психотерапевтичних оповідок *Momma and the Meaning of Life* (1999), *Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death* (2008) дозволив з'ясувати, що ці сценарії розгортаються у психотерапевтичному дискурсі і типово, і з девіаціями від їхнього типового варіанту. Специфіка дискурсивної маніфестації розгортання обох сценаріїв у досліджуваному дискурсі мотивована навчальною метою Ірвіна Ялома, оскільки у фокусі уваги терапевт, а не пацієнт. Девіації від типових версій сценаріїв висвітлюють такі важливі аспекти психотерапевтичних сеансів, як навчання терапевта від власних пацієнтів та зцілення самого терапевта під час психотерапевтичних сеансів з пацієнтами. Дискурсивно значущі фокальні точки сценаріїв висвітлюють такі важливі ознаки домену цілі, як взаємозалученість у процес психотерапії та взаємна користь від нього.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в здійсненні аналізу метафоричних блендів групової та індивідуальної терапії у романах Ірвіна Ялома.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дойчик О.Я., Лехман А. Концептуальна метафора в романі В.Рот «Divergent». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* : Збірник наукових праць. 2019. Вип. 36. С. 22–26. <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2413-3337/2019-36-5>.
2. Дойчик О.Я., Павлюк Х.Т. Метафорична репрезентація художнього концепту FEAR (на матеріалі романів Вероніки Рот «Divergent», «Insurgent», «Allegiant»). *Закарпатські філологічні студії. Ужгородський національний університет*, 2018. Вип. 3. Т.1. С.112–127.
3. Дойчик О.Я., Томаш Я.З. Метафорична об'єктивація концептів CRIME та INVESTIGATION у детективних оповіданнях. *Південний архів (філологічні науки)*, 2021. Вип. 88, С. 24–35. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2021-88-3>
4. Дойчик О.Я., Шкорута І.І. Метафорична об'єктивація групової терапії у психотерапевтичному дискурсі (на матеріалі роману Ірвіна Ялома *The Schopenhauer Cure*). *Folium*. 2024. Вип. 4. С. 93–100. DOI: <https://doi.org/10.32782/folium/2024.4.13>
5. Коваленко Г.М. Метафора руху в англомовному психоаналітичному дискурсі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. С. 133-137.
6. Кульчицька, О., Мінцис Е. Поняття часу в поезії Рабіндраната Тагора: читацька інтерпретація. *Іноземна філологія*. 2021. Вип. 134. С. 26–37 DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2021.134.3508>
7. A Conversation with Irvin D. Yalom. In: *When Nietzsche Wept: A Novel of Obsession*. Harper Perennial, Modern Classics, 2010. P. 303–308.
8. Bilyk, O., Bylytsia, U., Doichyk, O., Ivanotchak, N., & Pyliachyk, N. COVID-19 Metaphoric Blends in Media Discourse. *Studies about Languages*, 2022. 40. P. 17–33. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.40.1.30155>
9. Bystrov Y. Fractal metaphor LIFE IS A STORY in biographical narrative. *Topics in Linguistics*, 2014. 14(1). P. 1–8. DOI: 10.2478/topling-2014-0007
10. Kövecses Z. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford University Press, 2010. 375 p.
11. Kövecses Z. *Metaphor in Culture: Universality and Variation*. Cambridge & New York: Cambridge University Press, 2005. 314 p.
12. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live by*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. 276 p.
13. Musolf, A. *Political Metaphor Analysis: Discourse and Scenarios*. London, New York : Bloomsbury, 2016. 209 p.
14. Musolf, A. Metaphor Scenarios in Public Discourse. *Metaphor and Symbol*, 2006. 21(1), P. 23–38.
15. Semino, E. *Metaphor in Discourse*. Cambridge University Press. 2008. 247 p.

-
16. Tay, D. Finding the Middle Ground between Therapist-Centred and Client-Centred Metaphor Research in Psychotherapy. In: *The Palgrave Handbook of Adult Mental Health*. Palgrave MacMillan, 2016. Pp. 558–576. DOI: 10.1057/9781137496850_29
 17. Tay, D. *Metaphor in Psychotherapy: Description and Applications*. PhD thesis. New Zealand. 2011. 223 p.
 18. Tay, D. Metaphor and Psychological Transference. *Metaphor and Symbol*, 2016a. 31:1, Pp. 11–30. DOI: 10.1080/10926488.2016.1116903
 19. Velykoroda, Yu. Conceptual Metaphorization through Precedent-Related Phenomena in Media Discourse. *Studies about languages*. Kaunas University of Technology, 2019. № 34, P. 32-45. DOI: 10.5755/j01.sal.34.0.22088
 20. Yalom, I.D. *Momma and the Meaning of Life. Tales of Psychotherapy*. Basic Books, 1999. 246 p.
 21. Yalom, I.D. *Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death*. Jossey-Bass, 2008. 306 p.
 22. Yalom, I. D. *The Schopenhauer Cure*. Harper Collins Publishers Inc., 2005. 358 p.
 23. Yalom, I.D. *When Nietzsche Wept: A Novel of Obsession*. Harper Perennial, Modern Classics, 2010. 312 p.